

Granskningsrapport för år 2017

Till årsstämman i Liseberg AB
Till Göteborgs kommunfullmäktige för kännedom

Org.nr 556023-6811

Vi, lekmannarevisorer utsedda av kommunfullmäktige i Göteborgs kommun har granskat Liseberg AB:s verksamhet under år 2017.

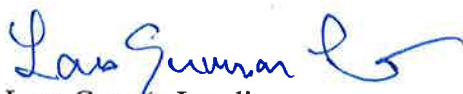
Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas ansvar är att granska om bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, kommunens revisionsreglemente, god revisionssed i kommunal verksamhet och med beaktande av de beslut kommunfullmäktige och årsstämman har fattat. En sammanfattning av utförd granskning har överlämnats till bolagets styrelse och verkställande direktör i en granskningsredogörelse. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för vår bedömning.

Vi bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Göteborg den 12 februari 2018

Lars-Gunnar Landin
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Claes-Göran Lans
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Granskningsrapport för år 2017

Till årsstämman i Hotell Liseberg Heden AB
Till Göteborgs kommunfullmäktige för kännedom

Org.nr 556050- 2501

Vi, lekmannarevisorer utsedda av kommunfullmäktige i Göteborgs kommun, har granskat Hotell Liseberg Heden AB:s verksamhet under år 2017.

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas ansvar är att granska om bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, kommunens revisionsreglemente, god revisionsred i kommunal verksamhet och med beaktande av de beslut kommunfullmäktige och årsstämman har fattat. En sammanfattning av utförd granskning har överlämnats till bolagets styrelse och verkställande direktör i en granskningsredogörelse. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för vår bedömning.

Vi bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Göteborg den 12 februari 2018

Lars-Gunnar Landin
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Claes-Göran Lans
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Granskningsrapport för år 2017

Till årsstämman i Liseberg Gäst AB
Till Göteborgs kommunfullmäktige för kännedom

Org.nr 556422-0845

Vi, lekmannarevisorer utsedda av kommunfullmäktige i Göteborgs kommun, har granskat Liseberg Gäst AB:s verksamhet under år 2017.

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas ansvar är att granska om bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, kommunens revisionsreglemente, god revisionsred i kommunal verksamhet och med beaktande av de beslut kommunfullmäktige och årsstämman har fattat. En sammanfattning av utförd granskning har överlämnats till bolagets styrelse och verkställande direktör i en granskningsredogörelse. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för vår bedömning.

Vi bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Göteborg den 12 februari 2018

Lars-Gunnar Landin
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Claes-Göran Lans
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Granskningsrapport för år 2017

Till årsstämman i AB Liseberg Skår 40:17
Till Göteborgs kommunfullmäktige för kännedom

Org.nr 556909-9731

Vi, lekmannarevisorer utsedda av kommunfullmäktige i Göteborgs kommun, har granskat AB Liseberg Skår 40:17 verksamhet under år 2017.

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas ansvar är att granska om bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, kommunens revisionsreglemente, god revisionssed i kommunal verksamhet och med beaktande av de beslut kommunfullmäktige och årsstämman har fattat. En sammanfattning av utförd granskning har överlämnats till bolagets styrelse och verkställande direktör i en granskningsredogörelse. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för vår bedömning.

Vi bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Göteborg den 12 februari 2018

Lars-Gunnar Landin
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Claes-Göran Lans
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Liseberg AB

Granskning av verksamhetsåret 2017

Lekmannarevisorerna har avslutat granskningen av bolaget avseende verksamhetsåret 2017.

Våra iakttagelser och bedömningar framgår av *granskningsredogörelsen* som bifogas.

Vårt uttalande till årsstämman lämnas i en granskningsrapport. Granskningsrapporten skickas till bolaget *efter det* att styrelsen beslutat att fastställa årsredovisningen. Uttalandet i granskningsrapporten grundar sig på granskningsredogörelsen.

Vi vill betona vikten av att styrelsen vidtar lämpliga åtgärder med anledning av de rekommendationer som lämnas och vi vill därför ha ett yttrande från styrelsen. Av yttrandet ska framgå vilka åtgärder som bolaget har gjort eller planerar att göra med anledning av rekommendationerna. Yttrandet ska skickas till stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se senast den 21 juni 2018.

Göteborg den 26 januari 2018

Lars-Gunnar Landin
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Claes-Göran Lans
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Liseberg AB

- granskning av verksamhetsåret 2017

Januari 2018

Liseberg AB. Granskning av verksamhetsåret 2017
Diarienummer: 0168/17

Lekmannarevisorer: Lars-Gunnar Landin och Claes-Göran Lans
Yrkesrevisor: Carina Dalenius, Catharina Lindstedt och Vilma Lisboa Skarp

www.goteborg.se/stadsrevisionen

Foton: Lo Birgersson, Klas Eriksson och Carina Gran

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Granskning av verksamheten	5
Grundläggande granskning	5
Resor i tjänsten	6
Uppföljning av grundläggande granskning	12
Uppföljning av granskning av rutiner för arvoden och ersättningar till förtroendevalda	13
Uppföljning av intern styrning och kontroll vid hantering av leverantörer	14
Uppföljning av projektstyrning av investeringsprojekt	15
Uppföljning av systematiskt brandskyddsarbete	16
Uppföljning av upphandling och inköp	17
Uppföljning av offentlighet och sekretess	19
Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering	20
Språkbruk och revisionstermer	21

Sammanfattning

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas uppdrag är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Årets granskning av bolaget omfattar:

- grundläggande granskning
- resor i tjänsten
- uppföljning av föregående års rekommendationer.

Granskningen visar att delar av bolagets verksamhet har brister som behöver åtgärdas. Därför lämnar vi följande rekommendationer:

Tabell: Sammanställning av rekommendationer

Område	Rekommendation
Resor i tjänsten	Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att tillse att rutiner stärks avseende dokumentation i samband med resor i tjänsten.
Upphandling och inköp	<p>Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att utifrån kartlagda inköp ta fram en plan för när och hur en följsamhet mot lagen om offentlig upphandling ska uppnås för respektive inköpsområde. Styrelsen bör i sin prioritering ta hänsyn till inköpsvolym och risk. (2016)</p> <p>Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att utreda om inköp av choklad till chokladhjul hanteras på ett sådant sätt att lagen om offentlig upphandling följs och säkerställa att bolagets direktiv och anvisningar beskriver hur inköpen ska ske. (2016)</p> <p>Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att utreda i vilka fall inköp av attraktioner ska annonseras och i vilka fall undantagsregler kring ensamrätt kan vara applicerbara. (2016)</p>

I övrigt bedömer vi att bolaget har skött verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Granskning av verksamheten

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas uppdrag är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen av verksamheten omfattar en grundläggande del, som är en översiktlig granskning av bolagets ledning och styrning samt interna kontroll, en fördjupad granskning samt uppföljning av tidigare års granskning.¹

Grundläggande granskning

Den grundläggande granskningen syftar till att översiktligt bedöma bolagets ledning och styrning samt interna kontroll. Det innebär att revisorerna löpande följer styrelsens protokoll och handlingar och informerar sig om verksamheten. Granskningen omfattar följande delar:

- följsamhet mot kommunfullmäktiges ägardirektiv
- följsamhet mot kommunfullmäktiges riktlinjer och direktiv för Göteborgs Stads bolag
- följsamhet mot kommunfullmäktiges budget
- följsamhet mot kommunfullmäktiges riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll
- följsamhet mot kommunfullmäktiges regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning
- styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi
- beslutsunderlag
- hantering av särskilda uppdrag från kommunstyrelsen/kommunfullmäktige.

lakttagelser

I stadens riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll framgår att styrelsen senast den 31 oktober varje år ska besluta om en

¹ Se lekmannarevisorernas granskningsplan, april 2017

budget/affärsplan för det kommande året. I anslutning till beslut om budget/affärsplanen ska styrelsen fastställa en samlad riskbild som beskriver vilka riskreducerande åtgärder/kontrollaktiviteter som har införts för att minska risken och vilka åtgärder som kommer att vidtas i en åtgärdsplan. Bolaget ska också besluta om en internkontrollplan. I internkontrollplanen väljer bolagsstyrelsen ut ett antal områden/processer som särskilt ska granskas under kommande verksamhetsår för att verifiera att de riskreducerande åtgärderna/kontrollaktiviteterna fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Bolagets åtgärdsplan för år 2018 samt internkontrollplan 2018 antogs av styrelsen den 11 december år 2017.

Bedömning

Lekmannarevisorernas översiktliga bedömning är att bolaget har en tillfredsställande ledning och styrning samt tillräcklig intern kontroll inom de områden som omfattats av den grundläggande granskningen. Samtidigt visar granskningen på förbättringsområden. Det är lekmannarevisorernas bedömning att bolaget framöver behöver se till att följa stadens tidplan för fastställandet av åtgärdsplan och internkontrollplan.

Resor i tjänsten

Utgångspunkter i granskningen

Under de senaste åren har kraven på god intern kontroll inom offentlig verksamhet ökat. Inom offentligt ägd verksamhet förvaltas medel och resurser för annans räkning och det är därför av stor betydelse att förtroendet för verksamheten är högt hos allmänheten. I samband med resor kan felaktigheter eller oklara syften orsaka förtroendeskador som indirekt drabbar både anställda och förtroendevalda i Göteborgs Stad. Det påverkar även den allmänna tilltron till offentligt finansierade verksamheter – även om det ofta rör sig om relativt små felaktigheter i monetära termer. Ur det perspektivet utgör resor ett område där det är särskilt viktigt med en god intern kontroll. Stadens resepolicy beskriver hur anställda bör agera för att resa ekonomiskt, säkert och miljöanpassat i tjänsten.

Granskningen syftar till att bedöma om bolaget har en tillräcklig intern kontroll avseende resor i tjänsten.

Metod för denna granskning har varit dokumentstudier av bolagets anvisningar och direktiv samt intervjuer med HR-direktör, lönechef samt vd. Vidare har vi utfört 32 stickprov av reseräkningsspecifikationer för resor genomförda under perioden 1 januari 2016 till 31 augusti 2017.

Vi har för 18 av 32 stickprov begärt att få in kompletterande dokumentation när vi konstaterat att dokumentation har saknats. De reseräkningsspecifikationer som har valts ut för denna granskning har kategoriserats enligt nedanstående:

- åtta stickprov avser utlandsresor
- fyra stickprov avser inrikesresor
- tio stickprov avser resor där privat bil i tjänsten använts
- sex stickprov avser taxiresor
- fyra stickprov avser ”övriga ersättningar” som gjorts i samband med resa.

Det betyder med andra ord att vi endast har granskat ett begränsat urval av samtliga resor genomförda under denna period.

Revisionskriterier är de bedömningsgrunder som vi utgår ifrån vid analys och bedömning. Revisionskriterier i den här granskningen är:

- Skatteverkets rättsliga vägledning för Studie- och konferensresor
- Skatteverkets information avseende Studie- och konferensresor
- Skatteverkets information om vissa förmåner för beskattningsåret (SKV M 2014:23, 2015:20 och 2016:25)
- Göteborgs Stads policy och riktlinjer för resor i tjänsten

lakttagelser med utgångspunkt i Göteborgs Stads policy och riktlinjer för resor i tjänsten

Organisering av arbetet med resor i tjänsten

Av Göteborgs Stads policy framgår att då medarbetare reser i tjänsten är sättet att planera och genomföra en resa viktigt för att på bästa sätt använda skattemedlen. Innebörden av resa är allt mellan en kortare förflyttning till fots till en utrikes flygresor.

Tjänsteresor inom bolaget genomförs antingen gående, med tjänstecyklar, kollektivtrafik eller privatbil. Längre resor sker med tåg eller flyg.

I bolagets anvisningar framgår att närmsta chef ska godkänna inrikesresa och att vd måste godkänna utlandsresor. I genomförd intervju framkommer att resebeställaren går igenom aktuell resa med sin chef och får ett muntligt godkännande.

Upphandlad resetjänst

Stadens policy anger att resa och logi ska beställas via den av Göteborgs Stad upphandlade resetjänsten. Även i bolagets lokala anvisningar framgår att alla beställningar av resor ska göras via den upphandlade resetjänsten.

Vi noterar i granskningen att det för flertalet stickprov är svårt att avgöra huruvida bolagets resebeställare använder sig av den av Göteborgs Stad upphandlade resetjänsten då det inte framgår av det granskade underlaget. Däremot uppges i genomförda intervjuer att samtliga resebeställare i bolaget använder sig av den upphandlade resetjänsten.

Kostnadseffektivitet

Göteborgs Stads riktlinjer för resor i tjänsten anger att resa normalt ska företas i 2: a klass eller motsvarande, såvida inte särskilda skäl eller omständigheter finns i det enskilda fallet. Även i bolagets anvisningar framgår att resa normalt ska företas i 2: a klass eller motsvarande.

Vi kan i vår granskning konstatera att merparten av resorna har skett i 2: a klass.

Arbetsgivaren ska, enligt stadens riktlinjer för resor i tjänsten, tillhandahålla verktyg och informera personal om användandet för webbaserade möten så att det är enkelt att ersätta fysiska resor med arbete via datornätverk och telefon eller liknande. Dessutom ska resfria möten användas om det går.

I bolagets anvisningar framgår att resenären innan en resa beställs ska överväga om det är möjligt att ersätta resan till förmån för telefonmöte eller videokonferens och liknande. I intervjuer med bolaget framgår att det finns tillgång och möjlighet till att anordna telefon- och webbmöten och att Skypemöten används när det är möjligt.

Resorna ska enligt policyn genomföras på ett kostnadsmedvetet sätt, men logi ska också enligt stadens policy väljas så att säkerhet och arbetsmiljö vägs in och så att arbetstid utnyttjas effektivt.

I vår stickprovsgranskning noterar vi att inga bokningar gjorts som är uppenbart iögonfallande med avseende på pris.

Miljö och säkerhet

Göteborgs Stads riktlinjer för resor i tjänsten anger att utifrån arbetsgivarens arbetsmiljöansvar bör alla tjänsteärenden med cykel ske med cykelhjälm och vid halt väglag bör cykel vara försedd med dubbdäck. I bolagets anvisningar framgår att medarbetaren vid lokala resor i första hand ska välja att gå eller att cykla. Bolaget hyr cyklar på styr och ställ och i intervju framkommer att det är uttalat inom bolaget att medarbetare ska välja cykel eller åka kollektivt inom staden. Bolaget uppmuntrar också medarbetarna att använda cykelhjälm, men det är inget bolaget tillhandahåller.

Om bil måste användas ska medarbetare enligt Göteborgs Stads riktlinjer för resor i tjänsten välja att resa med bilar som tillhandahålls av staden. I stadens policy och i bolagets anvisningar framgår att privat bil endast ska

användas i undantagsfall vid lokala tjänsteresor, och ska i så fall vara attesterat av närmaste chef.

Bolaget har inte någon bilpool. Vår stickprovsgranskning visar att privat bil har använts i tjänsten, även för kortare sträckor.

Stadens policy och bolagets anvisningar anger att taxi kan väljas om inget kollektivt alternativ finns eller när det är mer kostnadseffektivt än andra alternativ. Granskningen visar att taxi har använts i sex av våra stickprov. I vissa fall har resorna med taxi varit relativt korta.

Stadens policy föreskriver att klimatkompensation för resor med bil och flyg ska redovisas i syfte att genomföra förbättringar för miljön. I bolagets anvisningar avseende klimatkompensation framgår att bolaget årligen ska rapportera till Göteborgs Stad de åtgärder som genomförts innevarande år. Åtgärderna ska baseras på utsläppen från förrförra året. Därutöver ska de klimatkompensationsåtgärder som planeras för nästa år redovisas. De ska baseras på de utsläpp som uppstod under föregående års resande. Av stickprovsgranskningen framgår att klimatkompensation skett i enlighet med stadens policy.

Befogenheter

Göteborgs Stads riktlinjer för resor i tjänsten föreskriver att befogenhetsfördelning för resa, konferens och logi ska anges i lokal anvisning, detta gäller både inom Sverige och utomlands.

Vår granskning visar att befogenhetsfördelning anges i bolagets instruktioner för resor i tjänsten. Det framgår att inrikesresor ska beslutas av närmsta chef och av vd vid utrikesresor. Attest av vd:s resor ska ske av styrelseordförande.

Vi noterar inga avvikelser avseende detta i våra stickprov.

Uppföljning

Av Göteborgs Stads riktlinjer för resor i tjänsten framgår att varje bolag ansvarar för att kommunicera och följa upp innehåll och efterlevnad av policyn med tillhörande riktlinjer.

I intervjuer framgår emellertid att uppföljning om medarbetarna efterlever stadens resepolicy eller bolagets tillämpningsanvisningar inte sker systematiskt utan genomförs om något ser anmärkningsvärt ut.

I bolagets anvisningar framgår att tjänsteresor av utbildnings-, mäss- eller konferenskaraktär alltid ska återrapporteras till närmsta chef. Detta kan till exempel ske i form av en reserapport eller resedagbok. Vi har fått in dokumentation över återrapporteringar till närmaste chef för de stickprov vi begärt in.

lakttagelser med utgångspunkt i Skatteverkets vägledning och information

Enligt Skatteverkets rättsliga vägledning för studie- och konferensresor är utgångspunkten att en tjänsteresa inte beskattas. Det gäller dock endast under vissa förutsättningar. Det ska vara en renodlad studie- eller konferensresa. Det kan i och för sig finnas inslag av nöje och rekreation, men dessa inslag ska då vara försumbara. I de fall Skatteverket anser att begränsningarna har överskridits kommer resorna anses utgöra semester eller annan förmån och ge upphov till förmånsbeskattning för den anställda. Arbetsgivaren blir samtidigt skyldig att erlagga arbetsgivaravgifter.²

Resans syfte

Hänsyn ska tas till syftet med resan och vilken nytta resan kan få för arbetsgivares verksamhet. Det är därför enligt Skatteverkets rättsliga vägledning, viktigt att syfte och nytta tydligt framgår i den dokumentation – de underlag – som skall finnas tillgängliga hos arbetsgivaren.

Vår granskning visar att för de åtta utlandsresorna som gjorts anges syfte för samtliga av våra stickprov.

För ett stickprov avseende inrikesresa saknas angivet syfte, dock framgår det vart medarbetaren har åkt.

Granskningen visar även att för de resor där privat bil har använts i tjänsten saknas den dokumentation i två fall av tio vad gäller syftet med resorna, dock framgår vart medarbetaren har åkt.

För de stickprov som avser taxiresor saknar fyra av sex ett angivet syfte.

Vad gäller de stickproven som avser ”övriga ersättningar i samband med resa” saknas syfte i ett fall av fyra.

Arbets tid och upplägg

Enligt Skatteverkets rättsliga vägledning måste en studie- eller konferensresa utgöra effektivt arbete. Som tumregel gäller att studie- eller konferenstiden ska vara minst sex timmar per dag. Under en vecka bör den effektiva studie- eller konferenstiden omfatta minst 30 timmar. Dessa 30 timmar ska vara jämnt fördelade under veckan.

² 2 kap. 1 och 10 §§ socialavgiftslagen (2000:980).

För samtliga utlandsresor finns program där det framgår vilka aktiviteter i form av föreläsningar eller annat den anställde har deltagit i. För något fall, där medarbetaren varit föreläsare, bekräftas deltagandet via en aktuell länk till konferensarrangörens hemsida. För övriga deltagande som exempelvis avser konferens eller mässa finns program med angivet hur många timmar per dag den anställde har varit på plats.

I våra stickprov som avser inrikesresorna framgår information om de aktiviteter som medarbetarna deltagit i samt en kort motivering till resan.

Reseräkning

Om den anställde själv har betalat utgifter i samband med en tjänsteresa som är att anse som företagets utgifter ska den anställde få skattefri ersättning för dessa utgifter. En reseräkning kan utgöra ett underlag för utbetalningen av dessa skattefria kostnadsersättningar. En reseräkning kan också utgöra ett underlag för skattepliktiga förmåner. Fri kost vid tjänsteresa exempelvis är en skattepliktig förmån för den anställde och arbetsgivaren ska göra skatteavdrag och betala arbetsgivaravgifter på förmånen.³ Fri kost är skattepliktig även i samband med kurser, kongresser, konferenser och studieresor utomlands.⁴

Stickprovsgranskningen visar inga avvikelser i denna del.

Övriga iakttagelser med utgångspunkt i stickprov

Övriga iakttagelser stickprov

I vår granskning har vi också noterat att det för en reseräkningsspecifikation fanns en löneutbetalning som avsåg ersättning för bredbandskostnader hemma hos den anställde. Vi noterade vidare att ytterligare sex medarbetare har fått bredband i hemmet betalt av bolaget, dock via fakturasystemet det vill säga via leverantörsreskontran. Medarbetares möjlighet att få bredband betalt hemma hanteras således på två olika sätt inom bolaget.

Bedömning

Lekmannarevisorerna gör bedömningen att bolaget i stora delar har en tillräcklig intern kontroll avseende resor i tjänsten.

Vi har för 18 av 32 granskade stickprov bett bolaget att komplettera dokumentationen i efterhand när vi konstaterat att dokumentation har saknats. Exempelvis saknas i flera fall beskrivning av syftet med resan

³ SKV M 2014:23, 2015:20 och 2016:25

⁴ SKV M 2014:23, 2015:20 och 2016:25 avsnitt 4.4 Kostförmån

vid inrikes resor med bil och taxi. Ansvariga chefer som attesterar bör, i samtliga fall, förvissa sig om att det finns fullständiga underlag i anslutning till reseräkningen.

Mot bakgrund av detta riktar lekmannarevisorerna följande rekommendation till bolaget:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att tillse att rutiner stärks avseende dokumentation i samband med resor i tjänsten.

Vi bedömer också att bolagets olika hantering av ersättning av kostnad för bredband till anställda kan medföra en ökad risk för felhantering vid ställningstagande om huruvida det är en skatte- och avgiftspliktig förmån eller inte. Det är lekmannarevisorernas bedömning att bolaget behöver se över sina rutiner kring hanteringen av ersättning för bredband.

Uppföljning av grundläggande granskning

Lekmannarevisorerna granskade år 2016 publicering av handlingar på stadens hemsida samt framtagande av inriktningsdokument. Granskningen resulterade i att vi riktade följande rekommendationer till bolaget:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att samtliga dagordningar, handlingar och protokoll finns tillgängliga på stadens hemsida i enlighet med riktlinjer och direktiv för Göteborgs stads bolag.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att besluta om ett inriktningsdokument som grund för bolagets affärsplan.

Vi har i år följt upp rekommendationerna genom intervjuer med berörda tjänstemän samt dokumentgranskning.

lakttagelser

Publicering av handlingar på stadens hemsida

Under hösten har bolaget publicerat dagordningar, handlingar och protokoll på stadens hemsida i enlighet med riktlinjer och direktiv för Göteborgs stads bolag. Bolaget har som utgångspunkt att publicera samtliga handlingar men de sekretessprövas innan publicering. Visar det sig att handlingarna omfattas av affärssekretess publiceras inte dessa på stadens hemsida.

Framtagande av inriktningsdokument

Göteborgs Stads budget är det övergripande och överordnade styrdokumentet för Göteborgs Stads nämnder och styrelser. Utifrån budgeten ska varje styrelse utarbeta och besluta om ett inriktningsdokument för den egna budgeten eller affärsplanen. Ansvar för framtagande och beslut av inriktningsdokumentet kan inte delegeras. I inriktningsdokumentet ska vidare framgå hur målen ska uppnås och vilka processägare som styrelsen avser samverka och föra dialog med för att nå måluppfyllelse.

Granskningen visar att bolaget har tagit fram ett inriktningsdokument i enlighet med Göteborgs Stads budget. Vi noterar dock att det i inriktningsdokumentet inte framgår tydligt hur målen ska uppnås samt vilka processägare styrelsen avser att samverka och föra dialog med för att nå måluppfyllelse.

Bedömning

Vår bedömning är att rekommendationerna är omhändertagna.

Uppföljning av granskning av rutiner för arvoden och ersättningar till förtroendevalda

Stadsrevisionens granskade år 2016 bolagets rutiner för arvoden och ersättningar till förtroendevalda. Granskningen resulterade i att vi riktade följande rekommendation till bolaget:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att stärka sina rutiner och kontroller efter utbetalning av arvoden och ersättningar.

Vi har i år följt upp denna rekommendation genom att granska bolagets dokumenterade rutiner. Vi har även granskat fem slumpmässigt utvalda arvoden som har utbetalats under perioden 1 januari 2017 till 31 augusti 2017.

lakttagelser

Bolaget har uppdaterat sina rutiner. Rutinen säkerställer nu att attestreglementet följs samt att kontroller görs av inmatade uppgifter inför och efter utbetalning.

De granskade stickproven visade inga avvikelser.

Bedömning

Vår bedömning är att rekommendationen har omhändertagits.

Uppföljning av intern styrning och kontroll vid hantering av leverantörer

Stadsrevisionens granskade år 2016 intern styrning och kontroll vid hantering av leverantörer. Granskningen resulterade i att vi riktade följande rekommendation till bolaget:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att formalisera krav på och dokumentation av de kontroller av underleverantörer som genomförs vid upphandlingstillfället.

Rekommendationen avsåg hur kontroller av underleverantörer skulle genomföras och dokumenteras i koncernens inköpsanvisningar. Koncernen hade inte en fastställd rutin gällande upplägg och förändringar av leverantörsdata för befintliga leverantörer, exempelvis av bankgironummer och organisationsnummer.

Vi har i år följt upp rekommendationen genom dokumentgranskning och intervjuer.

lakttagelser

Granskningen visar att Liseberg AB i sina anvisningar för upphandling och inköp har dokumenterade rutiner gällande uppföljning av avtal och leverantörer. Av den framgår att Liseberg kontinuerligt ska kontrollera leverantörens seriositet i syfte att motverka osund konkurrens. Vidare framgår av dokumentationen vad som gäller kring allvarliga brister, dels av de avtal som är upphandlade via Winst, dels för de avtal och ramavtal som Liseberg själv tecknat.

Ytterligare formuleringar finns i anvisningen gällande uppföljning av förändringar av grunddata i fakturahanteringssystemet. Där framgår att i samband med att nya leverantörer registreras i fakturahanteringssystemet samt då grunddata avseende befintliga leverantörer förändras ska den som registrerar förändringen skriva ut underlag för förändringen som sedan ska attesteras av redovisningschefen. Med grunddata avses uppgifter som är bestående såsom bank- eller postgironummer, namn på leverantören och organisationsnummer.

Bedömning

Vår bedömning är att rekommendationen är omhändertagen.

Uppföljning av projektstyrning av investeringsprojekt

Lekmannarevisorerna granskade år 2015 bolagets riktlinjer och rutiner för projektstyrning av investeringsprojekt. Granskningen resulterade i att vi riktade följande rekommendation till bolaget:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att GBP integreras i bolagets direktiv och anvisningar.

År 2016 genomfördes en uppföljning av rekommendationen från år 2015. Bedömningen utifrån granskningen var att bolaget inte hade implementerat GBP i bolagets direktiv och anvisningar enligt den tidplan som gällde för alla stadens byggande förvaltningar och bolag. Därutöver gjordes bedömningen att en granskning av bolagets handbok för projekt behövdes för att tydligt kunna se om bolaget hade integrerat GBP i sina styrande dokument. Projektboken var inte färdigställd vid granskningstillfället. Genomförda projekt under år 2016 hade inte heller dokumenterats i enlighet med GBP.

Lekmannarevisorerna gjorde därför bedömningen att rekommendationen kvarstod.

Vi har i år följt upp denna rekommendation genom dokumentgranskning samt genom intervjuer i syfte att bedöma om bolaget har vidtagit tillräckliga åtgärder för att omhänderta rekommendationen.

lakttagelser

Styrelsen beslutade vid styrelsemötet i april om ett nytt projektdirektiv för att det skulle anpassas till GBP. Vi har tagit del av Lisebergs projekthandbok som fastställts under året. Den är anpassad till de riktlinjer som finns för GBP och i granskningen framgår att den används tillsammans med anvisningarna för projekt. Projekthandboken är detaljerat beskriven kring hur uppdragsbeskrivning, egenkontroller och slutrapporter ska dokumenteras.

Granskningen visar att mallar för uppdragsbeställningar, egenkontroller och slutrapporter finns. Mallarna utgår från GBP, men är modifierade till den egna verksamheten. I intervju framgår att mallarna har presenterats för de som ansvarar för GBP. Vi har tagit del av uppdragsbeställningar och slutrapporter, vilka upprättats för alla projekt. I intervju framgick dock att slutrapporter för mindre projekt ibland blir släpande och på grund av det blir sämre genomarbetade.

Granskningen visar att de egenkontroller som ska genomföras i enlighet med GBP inte har börjat användas. I intervju framgår att bolaget genomför egenkontroller men inte i enlighet med GBP. Vidare framkommer att egenkontroller inte dokumenteras på något specifikt sätt utan att det genomförs genom samordningsmöten, projekteringsmöten och byggmöten.

Bedömning

Bolaget har under året arbetat med att uppdatera direktiv, anvisningar för projekt och fastställt en detaljerad projekthandbok som är anpassad till GBP.

Genomförda projekt under år 2017 har dokumenterats i enlighet med GBP vad gäller uppdragsbeställningar och slutrapporter. Däremot har bolaget inte dokumenterat de egenkontroller som ska genomföras i enlighet med GBP.

Lekmannarevisorernas bedömning är att rekommendationen om att säkerställa att GBP integreras i bolagets direktiv och anvisningar är omhändertagen. Vi noterar emellertid att bolaget inte följer de egna anvisningar och de riktlinjer som finns för GBP avseende dokumentation av egenkontroller. Vi har därmed inte kunnat verifiera att de genomförts.

Lekmannarevisorerna vill poängtera vikten av att fortsätta arbetet med att skapa följsamhet mot de rutiner som finns avseende dokumentation av egenkontroller.

Uppföljning av systematiskt brandskyddsarbete

Lekmannarevisorerna granskade år 2015 bolagets systematiska brandskyddsarbete. Granskningen resulterade i att vi riktade följande rekommendation till bolaget:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att anpassa bolagets styrande dokument så att de följer Göteborgs Stads riktlinje för SBA.

Lekmannarevisorerna genomförde en uppföljande granskning år 2016 och gjorde bedömningen att rekommendationen kvarstod.

Vi har i år följt upp denna rekommendation genom intervju och dokumentationsinhämtning.

lakttagelser

Liseberg AB har dokumenterade utrymningsorganisationer, dokumenterade riskanalyser och dokumenterade utbildningsplaner för de enheter som vi har begärt in.

Vid styrelsesammanträdet i februari år 2017 beslutade styrelsen att anta ett nytt brandskyddsdirektiv. Brandskyddsdirektivet följer nu också Göteborgs Stads riktlinje för SBA.

Vid samma styrelsesammanträde i februari föredrog bolagets säkerhetschef den årliga rapporten avseende person- och egendomsskydd i parken. I samband med det presenterades också enheternas SBA för styrelsen.

Bedömning

Lekmannarevisorerna bedömer att rekommendationen är omhändertagen.

Uppföljning av upphandling och inköp

Lekmannarevisorerna granskade år 2014 upphandling och inköp. Den uppföljande granskning som genomfördes under år 2016 resulterade i att vi riktade följande rekommendationer till bolaget:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att kartlägga inom vilka områden upphandling och inköp inte hanteras i enlighet med stadens policy och riktlinjer samt lagen om offentlig upphandling.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att utifrån kartlagda inköp ta fram en plan för när och hur en följsamhet mot lagen om offentlig upphandling ska uppnås för respektive inköpsområde. Styrelsen bör i sin prioritering ta hänsyn till inköpsvolymen och risk.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att utreda om inköp av choklad till chokladhjul hanteras på ett sådant sätt att lagen om offentlig upphandling följs och säkerställa att bolagets direktiv och anvisningar beskriver hur inköpen ska ske.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att utreda i vilka fall inköp av attraktioner ska annonseras och i vilka fall undantagsregler kring ensamrätt kan vara applicerbara.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att i de fall tekniska eller konstnärliga skäl åberopas säkerställa att bolagets direktiv och anvisningar ställer krav på dokumentation av bolagets ställningstagande.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att se till att följa kravet på att skälen till avsteg från stadens upphandlade ramavtal ska dokumenteras.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att komplettera gällande anvisningar med krav på hur direktupphandlingar ska dokumenteras.

Vi har i år följt upp dessa rekommendationer genom att granska bolagets styrande dokument och genom att genomföra intervjuer med bolaget.

lakttagelser

Bolaget har under året gjort en kartläggning av bolagets inköp och identifierat vilka områden där inköp idag inte sker i enlighet med lagen om offentlig upphandling. Styrelsen har inte tagit del av kartläggningen utan kommer att i början av år 2018 få ta del av den implementeringsplan som kartläggningen ska utmynna i.

Av vad som framgått vid vår intervju har bolaget inte ännu utrett hur inköp av choklad till chokladhjul ska hanteras för att säkerställa att lagen om offentlig upphandling ska följas. Bolaget kommer att presentera hur upphandling av attraktioner ska ske i den implementeringsplan som ska presenteras för styrelsen.

Styrelsen beslutade i augusti år 2017 om nya direktiv och anvisningar för upphandling och inköp. Bolaget har i de uppdaterade anvisningarna tydliggjort kravet på att skälen till avsteg från stadens upphandlade ramavtal ska dokumenteras. Bolaget har även kompletterat sina anvisningar med krav på hur direktupphandlingar ska dokumenteras.

I bolagets inköpshandbok har även tydliggjorts att den administrativa avdelningen kommer att granska och säkerställa att i de fall tekniska eller konstnärliga skäl åberopas att dokumentationen visar på de ställningstaganden som bolaget har gjort.

Bedömning

Lekmannarevisorernas bedömning är att styrelsen har omhändertagit fyra av de sju rekommendationerna som lekmannarevisorerna lämnade år 2016.

Vår bedömning är att bolaget har gjort en kartläggning av vilka inköp som inte upphandlas i enlighet med lagen om offentlig upphandling. Bolaget har även förtydligat sina anvisningar med krav på att skälen till avsteg från stadens upphandlade ramavtal ska dokumenteras och med krav på hur direktupphandlingar ska dokumenteras. De rekommendationer som rör detta bedöms därför vara omhändertagna.

Bolaget har även uppdaterat sin inköpshandbok med krav på dokumentation för direktupphandlingar där tekniska och konstnärliga skäl åberopas. Även denna rekommendation bedöms därför som omhändertagen.

Bolagets arbete med att implementera lagen om offentlig upphandling är pågående och det återstår fortfarande en del arbete innan återstående rekommendationer är omhändertagna. Utifrån den genomförda kartläggningen ska en implementeringsplan tas fram och presenteras för styrelsen. Planen har inte presenterats för styrelsen under år 2017 varför denna rekommendation kvarstår.

Bolaget har ännu inte utrett hur inköp av choklad till chokladhjul och köp av attraktioner ska hanteras.

Följande rekommendationer kvarstår därför:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att utifrån kartlagda inköp ta fram en plan för när och hur en följsamhet mot lagen om offentlig upphandling ska uppnås för respektive inköpsområde. Styrelsen bör i sin prioritering ta hänsyn till inköpsvolym och risk.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att utreda om inköp av choklad till chokladhjul hanteras på ett sådant sätt att lagen om offentlig upphandling följs och säkerställa att bolagets direktiv och anvisningar beskriver hur inköpen ska ske.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att utreda i vilka fall inköp av attraktioner ska annonseras och i vilka fall undantagsregler kring ensamrätt kan vara applicerbara.

Uppföljning av offentlighet och sekretess

Stadsrevisionens granskade år 2014 offentlighet och sekretess. Granskningen resulterade i att vi riktade följande rekommendationer till bolaget:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att upprätta en arkivförteckning.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att införa kontroller som säkerställer att allmänna handlingar behandlas i enlighet med dokumenthanteringsplanen.

Vi har i år följt upp dessa rekommendationer genom dokumentationsinhämtning samt intervju.

lakttagelser

Liseberg har upprättat en arkivförteckning. Klassificeringsstrukturen är klar och beslutad av Regionarkivet. Den nya klassificeringsstrukturen beslutades av koncernstyrelsen den 11 december 2017.

Dokumenthanteringsplanen antogs av koncernstyrelsen den 11 december 2017. I och med detta finns förutsättningar för bolaget att införa kontroller som säkerställer att allmänna handlingar behandlas i enlighet med dokumenthanteringsplanen.

Bedömning

Vår bedömning är att rekommendationerna är omhändertagna.

Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering

Den kommunala revisionen är ett lokalt demokratiskt kontrollinstrument med uppdrag att granska den verksamhet som bedrivs i kommunen.

Lekmannarevisorer är förtroendevalda och utses av fullmäktige ur gruppen förtroendevalda revisorer (gruppen benämns som Stadsrevisionen). Lekmannarevisorerna har ett självständigt uppdrag att granska de bolag som helt eller delvis ägs av kommunen. I Göteborg utses i regel två lekmannarevisorer för varje bolag. Revisorerna är oberoende och granskar på fullmäktiges uppdrag och därigenom indirekt också för medborgarna.

Resultatet av lekmannarevisorernas granskning redovisas i granskningsrapport och granskningsredogörelse, en per bolag.

Revisorerna genomför också särskilda granskningar som i regel rör flera bolag och nämnder. Dessa redovisas i revisionsrapporter till fullmäktige löpande under året.

Revisorerna tar även varje år fram en årsredogörelse som sammanfattar all den granskning som gjorts i kommunen under det aktuella året.

Revisorernas rapporter hittar du på www.goteborg.se/stadsrevisionen.

Språkbruk och revisionstermer

När revisorerna har genomfört en granskning lämnar de ofta rekommendationer till de granskade nämnderna och bolagen. Ibland lämnar de även revisionskritik.

Rekommendationer lämnas då revisorerna ser brister i verksamheten. Rekommendationerna syftar till att utveckla och förbättra verksamheten.

Revisionskritik lämnas då revisorerna ser brister i verksamheten som är av mer allvarlig karaktär. Revisionskritik graderas genom begreppen erinran eller anmärkning. Anmärkning är allvarligast. När det gäller nämnderna kan en anmärkning lämnas med eller utan tillstyrkan om ansvarsfrihet.

Under kommande år följer revisorerna upp vilka åtgärder nämnden eller bolaget har gjort för att följa revisorernas rekommendationer.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6, Göteborg

Kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se

**Göteborgs
Stad**